

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Кафедра української мови і літератури

Проректор із науково-педагогічної
роботи **Наталія МИХАЛЬЧЕНКО**

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НОВІТНІ НАПРЯМИ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література),

освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література)»

Миколаїв – 2024

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Каленюк Світлана Олександрівна, доцент кафедри української мови і літератури, кандидат філологічних наук, доцент.

Програму схвалено на засіданні кафедри української мови і літератури

Протокол від «26» серпня 2024 року №1

Завідувач кафедри української мови і літератури _____ (Лілія РУСКУЛІС)

Програму погоджено навчально-методичною комісією філологічного факультету

Протокол від «27» серпня 2024 року №12

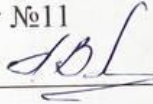
Голова навчально-методичної комісії _____ (Ольга ДЕМ'ЯНЕНКО)

Програму погоджено навчально-методичною радою університету

Протокол від «27» серпня 2024 року №11

Голова навчально-методичної ради _____ (Наталія МИХАЛЬЧЕНКО)

Анотація

У процесі вивчення дисципліни «Новітні напрями сучасної лінгвістики» систематизовано, закріплено та розширено теоретичні знання студентів-магістрів, розглянуто основні мовознавчі концепції, виокремлено найбільш вагомі та найбільш поширені парадигми досліджень мовних та мовленнєвих явищ на сучасному етапі, домінуючі лінгвістичні теорії та новітні напрями у вивченні певних філологічних процесів і явищ. У процесі викладання дисципліни забезпечено вміння самостійного аналітичного опрацювання та обґрунтування конкретних проблем галузі; удосконалення практичної та теоретичної підготовки магістрантів за рахунок надання необхідного мінімуму теоретичних знань про основні напрями досліджень у площині сучасного вітчизняного та зарубіжного мовознавства, зокрема у таких галузях лінгвістики як політична, комунікативна, когнітивна та зіставна лінгвістика, а також у межах гендерного та лінгвокультурологічного підходів до мови. Особливу увагу звернено на ознайомлення з оригінальними методологією та методиками аналізу, а також специфічними дослідницькими векторами наукового пошуку вивчення сучасних методик філологічного аналізу для виявлення проблемних питань сучасного мовознавства, формування професійно-педагогічні навичок та вмінь, які необхідні магістрантам для їхньої майбутньої науково-дослідницької діяльності; розширення наукової парадигми дослідження мовних явищ магістрантів за рахунок вивчення новітніх здобутків вітчизняних та зарубіжних лінгвістів;

Ключові слова: методика лінгвістичного дослідження, мовна комунікація, мовознавчі концепції, парадигми досліджень мовних та мовленнєвих явищ, сучасна лінгвістика.

Summary

In the process of studying the discipline «New directions of modern linguistics» the theoretical knowledge of master's students is systematized, consolidated and expanded, the main linguistic concepts are considered, are identified the most important and most widespread paradigms of research of linguistic and speech phenomena at the present stage, dominated linguistic theories and the latest trends in the study of certain philological processes and phenomena. In the process of teaching the discipline the ability of independent analytical elaboration and substantiation of specific problems of the branch is provided; improving the practical and theoretical training of postgraduates by providing the necessary minimum of theoretical knowledge about the main areas of research in modern domestic and foreign linguistics, in particular in such fields of linguistics as political, communicative, cognitive and comparative linguistics, as well as both gender and linguistic and cultural approaches to language. Particular attention is paid to acquaintance with original methodologies and methods of analysis, as well as specific research vectors of scientific research of modern methods of philological analysis to identify problematic issues of modern linguistics, the formation of professional and pedagogical skills and abilities that are necessary for postgraduates for their future research activities; expanding the scientific paradigm of studying the linguistic phenomena of postgraduates by studying the latest achievements of domestic and foreign linguists;

Key words: methods of linguistic research, linguistic communication, linguistic concepts, paradigms of researches of linguistic and speech phenomena, modern linguistics.

ВСТУП

Програма вивчення нормативної навчальної дисципліни «Новітні напрями сучасної лінгвістики» складена Каленюк С. О. відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова і література)» підготовки магістрів спеціальності «014 Середня освіта (Українська мова і література)».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є новітні напрями сучасного мовознавства та методологія і методика науково-дослідницької діяльності у площині сучасної вітчизняної та зарубіжної лінгвістики.

Міждисциплінарні зв'язки: курсу «Новітні напрями сучасної лінгвістики» властиві зв'язки з теоретичними та спеціальними теоретичними курсами загального фундаментального та професійного циклу – «Методологія та організація наукових досліджень», «Історія українського мовознавства», «Загальне мовознавство», «Історія мови», «Стилістика», «Історія української літератури», «Лінгвофілософія», «Методика навчання фахових дисциплін у вищих навчальних закладах (мова, література)», зі спеціальними теоретичними курсами загального лінгвістичного циклу «Прагмалінгвістика», «Когнітивна лінгвістика», «Етнолінгвістика», «Лінгвокультурологія», як із суспільними, так і з природничими науками. Природничі науки: •математика; •нейролінгвістика; •анатомія і фізіологія; суспільні науки: •етнографія; •соціологія; •теорія комунікації; •культурна антропологія тощо.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1.1. **Метою** викладання дисципліни є ознайомлення студентів із основними мовознавчими концепціями, домінуючими лінгвістичними теоріями та новітніми напрямками у вивченні певних філологічних процесів і явищ; вивчення сучасних методик філологічного аналізу для виявлення проблемних питань сучасного мовознавства.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Новітні напрями сучасної лінгвістики» є: удосконалити практичну та теоретичну підготовку магістрантів за рахунок надання необхідного мінімуму теоретичних знань про основні напрями досліджень у площині сучасного вітчизняного та зарубіжного мовознавства, зокрема у таких галузях лінгвістики як комунікативна, когнітивна та зіставна лінгвістика, а також у межах гендерного та лінгвокультурологічного підходів до мови; сприяти набуттю умінь самостійного аналітичного опрацювання та обґрунтування конкретних проблем галузі; сформувати професійно-педагогічні навички та вміння, які необхідні магістрантам для їхньої майбутньої наукової роботи; сприяти систематизації, закріпленню та розширенню теоретичних знань освітнього рівня магістра щодо організації науково-дослідницької діяльності, розширити наукову парадигму дослідження мовних явищ магістрантів за рахунок вивчення новітніх здобутків вітчизняних та зарубіжних лінгвістів; збагатити лексичний запас студентів новими термінами з фахової підготовки та розвивати навички використання системи основних понять і термінів сучасного мовознавства; виокремити найбільш вагомі та найбільш поширені парадигми досліджень мовних та мовленнєвих явищ на сучасному етапі, ознайомити з оригінальними методологією та методиками аналізу, а також специфічними дослідницькими векторами наукового пошуку, як-от: розвивати вміння і навички всебічного аналізу художнього тексту в руслі когнітивного підходу до семантики мовних одиниць.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Сформувати уявлення про спеціальність і кваліфікацію філолога, особливості організації освітнього процесу в контексті модернізації української школи і входження у загальноєвропейський освітній простір.

ПРН 6. Здійснювати пошук, інтерпретацію та синтез наукової інформації, отриманої з різних джерел із дотриманням принципів академічної доброчесності.

ПРН 7. Демонструвати розуміння професійних завдань у сфері психології, оцінювати непередбачувані проблеми в професійній діяльності й обдумувати вибір шляхів їх вирішення.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими *компетентностями*:

I. Загальні:

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5. Здатність до виконання навчально- й науково-дослідницьких завдань фахового спрямування.

ЗК 8. Здатність бути відповідальним, ініціативним; працювати в команді, розподіляти функції у виконанні спільної діяльності.

ЗК 9. Здатність розробляти й застосовувати інформаційно-комунікаційні технології в професійній та науковій діяльності.

II. Фахові:

ФК 1. Здатність аналізувати процес практичної підготовки фахівця у ЗВО; адаптувати систему наукових знань у професійну діяльність і в площину освітнього компонента.

ФК 7. Здатність аналізувати дослідження про природу психічного та особистості як носія цього психічного; формувати уявлення про закономірності, етапи, умови й критерії успішного протікання психічних процесів.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Мова – явище соціальне (суспільне). Багатопланова природа мови. Ізоморфізм мовної системи.

Наука як система уявлень про світ. Суміжні (інтердисциплінарні) із лінгвістикою галузі наукових знань. Парадигми дослідження у сучасній лінгвістиці.

Тема 2. Етнолінгвістика. Антропологічна лінгвістика (етнолінгвістика). «Менталітет. Національний характер. Лінгвокультурологія. Мова і національний менталітет. Лінгвокультурологічний підхід до мови. Лінгвокультурологія як галузь мовознавства. Напрями дослідження лінгвокультурологічного концепту.

Гендер і мова. Гендерна лінгвістика. Мовний сексизм.

Напрями досліджень у площині зіставного мовознавства. Теоцентрична теолінгвістика та лінгвістичний антропоцентризм. Аксиологічна лінгвістика.

Тема 3. Мова в аспекті її соціальної диференціації. Соціологічний напрям у мовознавстві. Соціолінгвістика: витоки, об'єкт, предмет, становлення. Напрями сучасних соціолінгвістичних досліджень. Методи соціолінгвістики як синтез лінгвістичних та соціологічних процедур. Соціолінгвістичні проблеми мовознавства. Проблема соціальної диференціації мови. Форми існування, соціальні різновиди мов і форми міксації мов. Літературна мова, народно-розмовна мова, діалект, койне, жаргон, сленг, аргі, піджин, креол. Проблема мовної ситуації. Мовні контакти. Диглосія і білінгвізм. Інтерференція та її напрями. Інтеркаляція. Проблема мовної норми та варіативності. Основні соціальні статуси мови: національна мова, державна мова, мова міжнародного та міжнародного спілкування. Поняття про штучні мови.

Тема 4. Мовна політика. Політична лінгвістика. Мова як засіб боротьби за політичну владу й маніпуляції суспільною свідомістю. Риторичне мистецтво політиків.

Тема 5. Нанолінгвістичні напрями: лінгвосенсорика, емотіологія, нейролінгвістика. Психолінгвістика як наука та її місце серед наук про людину. Психолінгвістика і нейролінгвістика. Психологія мови. Історія виникнення і розвитку психолінгвістики. Теоретичні та методологічні питання психолінгвістики. Проблеми психолінгвістики. Слово та міф. Мовна система та мовна діяльність. Сприйняття мови. Проблема свідомості. Мислення та мова. Лінгвістичні процеси і пізнання. Асоціативні ймовірності у різних мовних (мовленнєвих) контекстах. Розвиток мови у дітей.

Когнітивна лінгвістика та її місце в науці про мову. Когнітивна наука і когнітивна лінгвістика. Предмет, об'єкт, витоки когнітивної лінгвістики. Завдання, принципи, тематика й напрями когнітивної лінгвістики. Основні поняття когнітивної лінгвістики. Сутність концептуалізації і категоризації як основних пізнавальних процесів. Когнітивна семантика. Поняття про мовні та концептуальні картини світу та їх дослідження в сучасній лінгвістиці.

Універсальний та індивідуальний (суб'єктивний) компоненти картини світу. Концепт, концептосфера та їх вербалізація засобами національних мов. Проблема концепту в сучасній лінгвістиці. Структура концепту. Концепт і мовне значення. Лексичні й граматичні концепти.

Когнітивні підходи до семантики мовних одиниць художнього тексту. Методика концептуального аналізу: методика ключових слів; аналіз словникових дефініцій ключового слова; вивчення багатозначності слова в процесі його розвитку; аналіз паремій; контрактивний аналіз еквівалентних за прямим значенням лексем різних мов; опис концепту як набору певних ознак, необхідних для включення їх у певний клас; виділення індивідуальних авторських концептів.

Лінгвістика тексту. Формування і розвиток лінгвістики тексту. Спільне й відмінне у завданнях традиційної і когнітивної лінгвістики.

Теорія неології. Лексичні інновації в сучасній теорії неології. Видові поняття: неологізм, новотвір, okazіоналізм. Чинники формування мовленнєвих новацій.

Сучасна зіставна лексикологія: здобутки та перспективи. Становлення зіставної лексикології.

Тема 6. Юридична лінгвістика. Юридична мова як підстиль загальнонародної літературної української мови. Правове регулювання мовної політики в Україні. Державна мова як вища форма юридизації природної мови. Мова судочинства, її правовий статус та особливості. Юридична термінологія, юридична текстологія та юридична герменевтика у правотворчості та правозастосуванні.

Тема 7. Лінгвістична експертологія, судова сфера; нормативно-правові акти.

Тема 8. Комунікативна лінгвістика. Вербальні та невербальні засоби комунікації. Поняття про паралінгвістику та паракінесику. Основи мовної комунікації. Базові поняття мовної комунікації. Поняття «комунікація». Моделі комунікації. Компоненти комунікації. Природа і форми комунікації. Комунікативна діяльність. Вербальні компоненти спілкування. Форми мовної комунікації. Комунікативний акт та його ознаки. Інтернет-дискурс: структурна специфіка та конститутивні ознаки. Медіалінгвістика. Інтернет-дискурс: структурна специфіка та конститутивні ознаки. Медіалінгвістика.

Тема 9. Лінгвосеміотика. Типи знаків. Специфіка мови як знакової системи. Семіот. Будова слова. Семантичний Трикутник Огдена-Річардса. Закон семант. Відкритість словесного знака.

3. Рекомендована література

Базова

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К. : Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.
2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К. : Академія, 2009. 376 с.
3. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. К. : Академія, 2008. 240 с.
4. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови: навч. посіб. К. : Вища шк., 1991. 231 с.
5. Голубовська І. О, Корольов І. Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К. : Київський університет, 2011. 223 с.
6. Ковбасюк Л. А., Романова Н. В. Сучасні лінгвістичні теорії: лекційні, практичні, самостійні модулі та тести: Навч.-метод. посіб. для магістрів заочної форми навчання. Спеціальність: 8.010103. ПМСО. Мова та література (німецька). Херсон : Вид-во ХДУ, 2008. 96 с.
7. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: Підручник для студентів філологічних спеціальностей вищих закладів освіти. К. : «Академія», 1999. 288 с.

8. Лінгвокультурологія як інтегрована галузь мовознавства : науководопоміжний бібліографічний показник / упоряд. і бібліогр. ред. О. А. Дікунова ; за ред. Г. М. Віняр / Бібліотека Криворізького державного педагогічного університету». Кривий Ріг, 2017. 38 с.

9. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики: аналітичний огляд : навч. посібник. К. : Фітосоціоцентр, 1999. 148 с.

10. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с.

11. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика : Термінологічна енциклопедія. Полтава : Довкілля. К., 2006. 716 с.

12. Українська мова : [енциклопедія] / [редкол. В. М. Русанівський, О. О. Тараненко, М. П. Зяблюк та ін.]. [2-ге вид., випр. і доп.]. К. : «Українська енциклопедія» ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

Допоміжна

13. Баденкова В. Вербалізація концепту «колодець» в українських та німецьких казках. *Наукові записки. Серія : Філологічні науки (мовознавство)*. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. Вип. 116. С. 413–417.

14. Баденкова В. Інтерпретація концепту БОГ у поетичному ідіолекті Дмитра Кременя. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Сер. : Філологічні науки : зб. наук. пр. ; [за ред. О. С. Філатової]*. Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2016. Листопад. Вип. 2 (18). С. 18–24.

15. Баденкова В. Концепти «чоловік» і «жінка» в сучасній українській прозі. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Лінгвістика» : зб. наук. пр.* Херсон : Вид-во ХДУ, 2008. Вип. VII. С. 238–241.

16. Баденкова В. М. Лексичні засоби вербалізації концептосфери сакрального в поетичному ідіостилі Д. Кременя. *Ідіостиль автора-творця: мовно-літературна парадигма : монографія / за ред. О. С. Філатової*. Миколаїв : Миколаїв : ФОП Швець В. М., 2018. С. 94–121.

17. Баденкова В., Макарова Н. Інтерпретація образу землі в ідіостилі Дмитра Кременя. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Сер. : Філологічні науки : зб. наук. пр. ; [за ред. О. С. Філатової]*. Миколаїв : МНУ ім. В. О. Сухомлинського, 2016. Травень. Вип. 1 (17). С. 27–33.

18. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної генології : навч. посіб. К. : Видавничий центр «Академія», 2006. 248 с.

19. Бацевич Ф. С. Вступ до лінгвістичної прагматики. К. : Академія, 2011. 304 с.

20. Бацевич Ф. С. Нариси з комунікативної лінгвістики: Монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2003. 281 с.

21. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики : підручник. К. : Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.

22. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. К. : Академія, 2008. 240 с.

23. Белехова Л. І. Словесний поетичний образ у когнітивній парадигмі: огляд робіт американських лінгвістів. *Філол. студії: Наук. часопис Волинського держ. ун-ту ім. Лесі Українки*. Луцьк: Волинський академ. дім «Планета», 2001. № 2. С. 24–31.

24. Белехова Л. І. Современная лингвистика в Украине и мире: научные парадигмы, наработки и перспективы. *Науковий вісник ХДУ. Серія «Лінгвістика»*. Херсон : Видавництво ХДУ, 2005. Випуск 2. С. 8–15.

25. Б'ялик, В. Д. Лексичний квантор як конститuent мовної картини світу. *Актуальні проблеми романо-германської філології в Україні та Болонський процес : матеріали Міжнар. наук. конференції, 24–25 листопада 2004 р. / М-во освіти і науки України, Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича ; редкол. О. Д. Огуй [та ін.]. Чернівці : Рута, 2004. С. 21–22.*

26. Голобородько К. Ю. Когнітивна лінгвістика: дослідницький інструментарій та моделювання концептосфери митця. *Наук. вісник Херсонського держ. ун-ту. Сер.: «Лінгвістика»*: Зб. наук. пр. Херсон : Вид-во ХДУ, 2006. Вип.ІУ. С. 295-300.
27. Голубовська І. О. Вчення М. Я. Марра про мову як віртуальна реальність. *Мовні і концептуальні картини світу*, 2015. С. 124–131.
28. Голубовська І. О. Вчення академіка М. Марра у сучасному загальнонауковому та лінгвістичному аспектах. *Людина. Комп'ютер. Комунікація* : збірник наукових праць / Національний університет «Львівська політехніка», Інститут комп'ютерних наук та інформаційних технологій, Кафедра прикладної лінгвістики. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015. С. 32–35.
29. Голубовська І. О., Корольов І. Р. Актуальні проблеми сучасної лінгвістики [Текст] : курс лекцій : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. /; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К. : Київський університет, 2011. 223 с.
30. Голубовська І. О. Мова соціальних мереж як новітній лінгвістичний феномен. *Мовні і концептуальні картини світу*. 2015. Вип. 55. С. 49–56.
31. Голубовська І. О., Орлова Т. В. Політичний дискурс як інструмент маніпулювання свідомістю електорату (на матеріалі інавгураційної промови Дональда Трампа 20 січня 2017 р.). *STUDIA LINGUISTICA* 11, 2017. С. 9–28.
32. Голубовська І. О. Політичний дискурс як інструмент конструювання гіперреальності. *Класичні мови у контексті антропологічних підходів у мовознавчій науці*, 2016. С. 291.
33. Голянич М. І. Внутрішня форма слова і дискурс : Монографія. Івано-Франківськ, 2007. 296 с.
34. Гудзь Н. О. Інтернет-дискурс: структурна специфіка та конститутивні ознаки. *Наукові записки. Серія: Філологічна*. 2013. Випуск 35. Острого : Видавництво Національний університет «Острозька Академія». С. 79–81.
35. Донець П. Н. Основы общей теории межкультурной коммуникации. Харьков : Штрих, 2001. 384 с.
36. Єрмоленко С. Я. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибик, О. Г. Тодор. К. : Либідь, 2001. 223 с.
37. Жайворонок В. В. Проблема концептуальної картини світу та мовного її відображення. *Культура народів Причорномор'я*. № 32. 2002. С. 51–53.
38. Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика: нариси: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Довіра, 2007. 262 с.
39. Загнітко А. П. Сучасні лінгвістичні теорії : [монографія]. 2. вид., випр. і доп. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, Лтд», 2007. 219 с.
40. Загнітко А. Мовна ситуація. соціолінгвістичний портрет: структурно- і функційно-типологічні вияви. URL : <http://litmisto.org.ua/?p=9459>
41. Зирка В. В. Языковая парадигма манипулятивной игры в рекламе : дисс. ... д-ра філол. наук. Днепропетровск, 2005. 242 с.
42. Іваненко С. М., Карпусь А. К. Лінгвостилістична інтерпретація тексту (для факультетів іноземних мов університетів і педагогічних вищих закладів освіти). К. : КНЛУ, 1998. 175 с.
43. Каленюк С. О. Мовні ресурси крізь призму проблеми консолідації українського соціуму. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*: збірник наукових праць, укладачі : І. В. Ковальчук, Л. М. Коцюк. Острого : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2016. Вип. 63. С. 90–93 (252 с.).
44. Каленюк С. О. Роль семіотичних кодів у продукуванні семантичної гетерогенності повісті Т. Прохаська «Довкола озера». *«Лінгвістичні студії / Linguistic Studies»* : зб. наук. праць. Донецький національний університет імені Василя Стуса; гол. ред. А. П. Загнітко. Вінниця : ДонНУ ім. Василя Стуса, 2017. Вип. 33. 184. (С. 98–102).
45. Каленюк С. О. Лексико-семантична класифікація релігієм у художньому дискурсі Ганни Король. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені*

- Івана Огієнка: *Філологічні науки*. Вип. 44. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2018. С. 106–110.
46. Каленюк С. О., Савчук Л. О. The Concept of «Time in Ukrainian and German Linguistic Worldviews. *Записки з українського мовознавства*. Вип. 27. Зб. наук. праць / Головний ред. Ж. В. Краснобаєва-Чорна. Одеса : «Полипринт», 2020. 308 с. (С. 210-220)
47. Каленюк С. О., Воронюк К. Р. Місце пропріальної лексики в художньому дискурсі Уласа Самчука. *Нова філологія. Збірник наукових праць. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика»*, 2020. № 80. Том I. 352 с. (С. 214–220).
48. Каленюк С. О., Воронюк К. О. Лінгвокультурологічна тектоніка концепту «Війна» (на матеріалі роману С. О. ТАЛАН «Оголений нерв»). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія» № 46. Том I. Збірник наукових праць*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 215 с (С. 153–158).
49. Каленюк С. О., Воронюк К. О. Лінгвокультурологічна тектоніка концепту «Війна» (на матеріалі роману С. О. ТАЛАН «Оголений нерв»). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія» № 46. Том I. Збірник наукових праць*. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 215 с (С. 153–158).
50. Калетнік А. А. Теоретичні засади аналізу неології в неокласичному тексті. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. К. : ВПЦ «Київський університет», 2006. Вип. XII. С. 27–34.
51. Кісь Р. Глобальне – національне – локальне (соціальна антропологія культурного простору). Львів : Літопис, 2005. 298 с.
52. Куць О. М. Мовна політика в державотворчих процесах України : навч. посіб. Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2004. 275 с.
53. Концепти і концептосистеми: динамічні виміри [Текст] : колект. монографія / [І. О. Голубовська та ін. ; за ред. І. О. Голубовської, Л. В. Клименко] ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ : Логос, 2017. 177, [1] с.
54. Лисицька О. Концепт «злочин» та його репрезентація в наївній картині світу (на матеріалі української мови). *Південний архів (філологічні науки)*. Херсон. 2018. №74. С. 44–50. URL : http://pa.stateuniversity.ks.ua/archive/74_2018/35.pdf
55. Леута О. Сучасна парадигма лінгвістики – проблеми й перспективи. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 8. Філологічні науки (мовознавство)*. Випуск 4'2012 10–15.
56. Левченко О. Лінгвокультурологія та її термінна система. *Вісник Нац. ун-ту «Львів.політ.» 2003. № 490. С. 105–113.*
57. Мартінек С. В. Український асоціативний словник : У 2 т. / С. В. Мартінек. [2-е вид., стереотип.]. Л. : ПАІС. Т. 2 : Від стимулу до реакції / В. о. Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. 2008. 468 с.
58. Масенко Л. Т. Мова і суспільство: Постколоніальний вимір. К. : Вид. дім КМ «Академія», 2004. 163 с.
59. Мовознавство: науково-теоретичний журнал Інституту мовознавства ім. О. О. Потебні та українського мовно-інформаційного фонду НАН України. Режим доступу : www.movoznavstvo.org.ua/
60. Нагорна Л. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. К., 2005. 315 с.
61. Олікова М. О. Словник соціолінгвістичних та етнолінгвістичних термінів = A Dictionary of Sociolinguistic and Ethnolinguistic Terms / М. О. Олікова, А. А. Семенюк, О. М. Тарнавська ; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки. Луцьк, 2010. 364 с. укр. – англ.
62. Павлюк Л. С. Знак, символ, міф у масовій комунікації. Львів : ПАІС, 2006. 120 с.
63. Петлюченко Н. В. Харизматика: мовна особистість і дискурс : монографія. Одеса : Астропринт, 2009. 464 с.
64. Потапенко С. І. Мовна особистість у просторі медійного дискурсу (досвід лінгвокогнітивного аналізу). К. : Вид. Центр КНЛУ, 2004. 360 с.

65. Радзієвська Т. В. Сучасний український есеїстичний текст та його складники (на матеріалі публікацій Євгена Сверстюка). *Мовна особистість: лінгвістика і лінгводидактика* [Текст]: матеріали доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції, м. Черкаси, 18-19 жовтня 2018 р. Вип. 4 / М-во освіти і науки України, Київський нац. лінгвіст. ун-т, Черкаський нац. ун-т. Київ: Гордієнко Є. І., 2018. С. 129-133.
66. Рудик І. М. Культурна специфіка невербального коду в міжкультурній комунікації. *Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка*. 2005. №23. С. 101-103.
67. Савченко Л. В. Феномен етнокодів духовної культури у фразеології української мови: етимологічний та етнолінгвістичний аспекти: [монографія]. Сімферополь: Доля, 2013. 600 с.
68. Селіванова О. Проблема форм фіксації мов у соціолінгвістиці. *Мова і суспільство*. 2011. Вип. 2. С. 7–18.
69. Семенов О. М. Етнолінгвістична культура вчителя: навч. посіб. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2014. 188 с.
70. Сухорольська С. М., Федоренко О. І. Методи лінгвістичних досліджень: навч. посіб. Львів: Інтелект-захід, 2009. 348 с.
71. Сюта Г. М. Термін цитата як одиниця сучасної рецептивної стилістики: новітній статус, кваліфікативні ознаки, диференційні опозиції. *Термінологічний вісник: Збірник наукових праць / Відп. ред. В. Л. Іващенко. К.: Інститут української мови НАНУ, 2015. Вип. 3(1). С. 165–173.*
72. Трубенко І. А. Концептуальна метафора і концептуальна метонімія: зіставний аспект. *Проблеми зіставної семантики: Зб. наук. ст. К.: Видав. центр КНЛУ, 2007. Вип. 7. С. 4–43.*
73. Українська мова. Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / за ред. С. Я. Єрмоленко. К., 2001.
74. Холод О. М. Особливості розвитку психолінгвістики під час її становлення (1954–2004). *Психолінгвістика в Україні: зб. наук. робіт та аналітичний огляд подій, публікацій, зустрічей, що пройшли на теренах України у 2006 р. і які пов'язані з психолінгвістикою / [гол. ред. О. М. Холод]. Кривий Ріг: ОНЮА, 2007. С. 19–29.*
75. Цегельська М. В. Мовні аспекти толерантності (до постановки проблеми). *Проблеми зіставної семантики: Зб. наук. ст. К.: Видав. центр КНЛУ, 2007. Випуск 8. С. 101–108.*
76. Чемеркін С. Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньо-структурні процеси / відп. ред. С. Я. Єрмоленко. К.: ППВФ, 2009. 239 с.
77. Черниш О. Сутнісні характеристики понять «медіадискурс» та «медіатекст» у сучасній медіалінгвістиці. *Наукові записки. Серія: «Філологічні науки» (мовознавство): матеріали VII Міжнар. науково-практ. конференції [«Мови і світ: дослідження та викладання»], (Кіровоград, 28–29 березня, 2013 р.). Кіровоград: Кіровоградський держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка, 2013. С. 309–313.*
78. Чугу С. Вивчення взаємодії мови і культури в контексті зміни наукових парадигм // *Наук. вісник Херсон. держ. ун-ту. Серія «Лінгвістика»: Зб. наук. пр. Херсон: Вид-во ХДУ, 2005. Випуск 2. С. 38 – 40.*
79. Шарманова Н. М. Етнолінгвістика: навч. посіб. для студентів факультету української філології / за ред. Ж. В. Колоїз. Кривий Ріг: НПП АСТЕРІКС, 2015. 192 с.
80. Шарманова Н. М. Етнолінгвістичні студії як засіб формування соціокультурної компетенції майбутнього словесника. *Рідна школа*. 2010. № 7–8. С. 61–65.
81. Шевченко Л. І. Горизонтами модерної лінгвістики [Текст]: [вибр. ст.] / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т філології; [редкол.: Г. Ф. Семенюк (голова) та ін.]; уклад.: Д. В. Дергач., Д. Ю. Сизонов]. К.: Київський університет, 2014. 317 с.
82. Шуляк С. А. Лексика українських замовлянь. *Термінологічний вісник: Збірник наукових праць / Відп. ред. В. Л. Іващенко. К.: Інститут української мови НАНУ, 2015. Вип. 3(1). С. 173–179.*
83. Янова О. А. Номінативно-комунікативний аспект позначення усмішки як компонента невербальної поведінки (на матеріалі сучасної англійської мови): Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04 / Київ. нац. лінгв. ун-т. К., 2002. 19 с.

84. XX-XXI століття: жанрово-стильові й лінгвістичні метаморфози в українській мові та літературі [Текст] / проф. Олег Тищенко [та ін.]; гол. ред.: проф. Алла Архангельська. Оломоуць : Ун-т ім. Ф. Палацького в Оломоуці, 2016. 550 с.

85. Bolten J. Interkulturelle Kommunikation. Texte und Übungen zum interkulturellen Handeln. Sternenfels: Wiissenschaft und Praktik, 2003. 396 S.

86. Dirven R. Metonymy and metaphor: Different mental strategies of conceptualisation. // Metaphor and Metonymy in comparison and contrast. Berlin/New York: Mouton de Gruyter. P. 75-111.

87. Heringer H. J. Interkulturelle Kommunikation. Basel: Francke, 2004. 240 s.

88. Lakoff G. The contemporary theory of metaphor. Metapher and Thought. Cambridge (Mass.): Cambridge University Press, 1993. P. 202–251.

89. Kaleniuk S., Koch N. V. PSYCHOLINGUISTIC POTENTIAL OF POLITICAL CONCEPTS OF THE ELECTION CAMPAIGN (on the example of the slogan-motto «Army. Language. Faith».) Psycholinguistics. Vol 30 № 2 (2021) <https://doi.org/10.31470/2309-1797-2021-30-2>

Електронні ресурси

1. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови. К. : Вища шк., 1991. 231 с. URL : <http://uareferats.com/index.php/book/details/231>.

2. Ботвина Н. Культурно-етичні та законодавчі проблеми використання української мови як державної. URL : <http://litmisto.org.ua/?p=8333>

3. «Великий тлумачний словник сучасної української мови онлайн». У словнику представлено активну лексику української літературної мови, терміни, номенклатурні та складноскорочені слова, слова історичного фонду. URL : <http://www.slovyk.net>

4. Дистрибутивний аналіз. Методика безпосередніх складників. Трансформаційний аналіз – методи лінгвістичних досліджень. URL : <http://www.bestreferat.ru/referat-163373.html>

5. [Косович О. В. Лексичні інновації в сучасній теорії неології](http://www.dikoepole.org/numbers_journal.php?id_txt=142) URL : http://www.dikoepole.org/numbers_journal.php?id_txt=142

6. Лінгвокультурологія як інтегрована галузь мовознавства : науководопоміжний бібліографічний покажчик / упоряд. і бібліогр. ред. О. А. Дікунова ; за ред. Г. М. Віняр / Бібліотека Криворізького державного педагогічного університету». Кривий Ріг, 2017. 38 с. URL :

<http://elibrary.kdpu.edu.ua/jspui/bitstream/0564/1315/8/%D0%9B%D1%96%D0%BD%D0%B3%D0%B2%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F.pdf>

7. Ніколаєнко І. В. Міжкультурна комунікація і мова. URL : http://www.rusnauka.com/13.DNI_2007/Philologia/21224.doc.htm

8. Основи наукових досліджень: Конспект. Упорядник: д.т.н., проф. Ігор Миколайович Пістунов. Дніпропетровськ, 2007. URL : www.library.dgtu.donetsk.ua/bibl.../osnaukdosldnepr.pdf

9. Синергетика і освіта : монографія / За ред. В. Г. Кременя [Електронний ресурс]. К. : Інститут обдарованої дитини, 2014. 348 с. URL : http://lib.iitta.gov.ua/106585/1/Kremen_Synergetyka%20i%20osvita_5.11.14.pdf

10. Ставицька Л. О. Актуальні проблеми сучасної української гендерної лінгвістики URL : <http://www.linguistics.kiev.ua/1.html>

11. Українська мова. Енциклопедія [Електронний ресурс]. К., 2000. URL : <http://izbornyk.org.ua/ukrmova/um.htm>.

12. Шинкаренко Т. «Комфортна дистанція», щира усмішка і – о'кей? *Віче*. URL :: <http://www.viche.info/index.php?action=archive&id=133>

13. Інформаційні ресурси

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К. : Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с. Кількість: 34.

2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К. : Академія, 2009. 376 с. Кількість: 15.
3. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. К. : Академія, 2008. 240 с. Кількість: 7.
4. Бацевич Ф. С. Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. К. : ВЦ «Академія», 2011. 240 с. Кількість: 9.
5. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови: навч. посібник. К. : Вища шк., 1991. 231 с. Кількість: 94.
6. Кочерган М. П. Загальне мовознавство. К. : «Академія», 1999. 288 с. Кількість: 102.
7. Білецький А. О. Про мову й мовознавство : навч. посібн. для студентів філол. спец. вищ. навч. закладів. К. : АртЕк, 1997. 224 с. Кількість: 10.
8. Єріна А. М., Захожай В. Б., Єрін Д. Л. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К. : Центр навч. літ-ри, 2004. 212 с. Кількість прим. у бібл. МНУ: 3.
9. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень [Текст] : Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К. : Кондор, 2009. 206 с. Кількість: 8.
10. П'ятницька-Позднякова І. С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. К. : ЦНЛ, 2003. 116 с. Кількість: 1.
11. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава : Довкілля-К, 2008. 712 с. Кількість прим. у бібл. МНУ та на каф.: 2.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання: опитування, тестування, перевірка виконання індивідуальних завдань, контрольних і практичних робіт, завдань для самостійної роботи, написання рефератів.